

Janusz Kilar, Henryk Różański, Magdalena Kilar, Joanna Anglart-Różańska, Maria Ruda

**WYSTĘPOWANIE PASOŻYTÓW W WYBRANYCH FERMACH UTRZYMUJĄCYCH JELENIOWATE
NA PODKARPACIU**

PARASITES SUSTAINED IN SELECTED DEER FARMS IN PODKARPACIE

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie, Zakład Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich; 38-400 Krosno, ul. Dmochowskiego 12, janusz.kilar@pwsz.krosno.pl; rozanski@rozanski.ch

WSTĘP: Występowanie pasożytów w fermowej hodowli jeleniowatych ma duże znaczenie gospodarcze, ponieważ jest jednym z czynników warunkujących zdrowotność i wyniki produkcyjne stada. Robaczyce to również poważny czynnik obniżający dobrostan zwierząt.

MATERIAŁ I METODY: Badania przeprowadzono w 2011 roku w czterech fermach utrzymujących jeleniowate w województwie podkarpackim. W trzech fermach utrzymywano daniela europejskie (*Dama dama*), a w jednej fermie jelenie szlachetne (*Cervus elaphus*). W każdym miesiącu od maja do października wykonywano badania kału na obecność endopasożytów. Materiał do badań stanowiły pulowane z pięciu podpróbek próbki zbiorcze kału pobieranego w najczęstszych miejscach przebywania zwierząt. Badania koproskopowe w kierunku endopasożytów (motylca wątrobowego, nicienie żołądkowo-jelitowe, nicienie płucne) prowadzono metodą flotacji, dekantacji i Vajdy.

WYNIKI I DYSKUSJA: Z przeprowadzonych badań wynika, że najpoważniejszy problem zdrowotny zwierząt stanowiły endopasożyty, które stwierdzono zarówno na fermach (1, 2, 4) stosujących odrobaczanie iwermektyną jak i na fermie 3, w której nie było żadnych działań profilaktycznych w tym kierunku.

Tabela 1. Obecność endopasożytów w kale zwierząt

Termin badania	Ferma ^{II}			
	Ferma 1 (<i>Dama dama</i>)	Ferma 2 (<i>Cervus elaphus</i>)	Ferma 3 (<i>Dama dama</i>)	Ferma 4 (<i>Dama dama</i>)
maj	wynik badania ujemny	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Oesophagostomum</i>	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Ostertagia</i> oraz <i>Ashworthius</i> sp.; larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Dictyocaulus viviparus</i>	wynik badania ujemny
czerwiec	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Oesophagostomum</i> ; larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Protostrongylus rufescens</i>	Larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Muellerius cailliaris</i>	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Ostertagia</i> , <i>Ashworthius</i> sp. oraz <i>Trichostrongylus</i> i <i>Chabertia</i> ; larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Dictyocaulus viviparus</i>	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Ostertagia</i> , <i>Trichostrongylus</i> i <i>Chabertia</i> ; larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Dictyocaulus viviparus</i>
lipiec	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Oesophagostomum</i> oraz <i>Ashworthius</i> sp.; larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Protostrongylus rufescens</i>	Larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Muellerius capillaris</i>	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Ostertagia</i> , <i>Ashworthius</i> sp. oraz <i>Trichostrongylus</i> i <i>Chabertia</i> ; larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Dictyocaulus viviparus</i>	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Ostertagia</i> , <i>Trichostrongylus</i> i <i>Chabertia</i> ; larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Dictyocaulus viviparus</i>
sierpień	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Oesophagostomum</i> oraz <i>Ashworthius</i> sp.; larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Protostrongylus rufescens</i>	Larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Muellerius capillaris</i>	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Ostertagia</i> , <i>Ashworthius</i> sp. oraz <i>Trichostrongylus</i> i <i>Chabertia</i> ; larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Dictyocaulus viviparus</i>	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Ostertagia</i> , <i>Trichostrongylus</i> i <i>Chabertia</i> ; larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Dictyocaulus viviparus</i>
wrzesień	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Oesophagostomum</i> oraz <i>Ashworthius</i> sp.; larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Protostrongylus rufescens</i>	Larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Muellerius capillaris</i>	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Ashworthius</i> sp.	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Haemonchus</i> sp., <i>Bunostomum</i> sp. i <i>Trichuris</i> sp.
październik	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Oesophagostomum</i> oraz <i>Ashworthius</i> sp.; larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Protostrongylus rufescens</i>	Larwy nicieni płucnych z rodzaju <i>Muellerius capillaris</i>	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Ashworthius</i> sp.	Jaja nicieni żołądkowo-jelitowych z rodzaju <i>Haemonchus</i> sp., <i>Bunostomum</i> sp. i <i>Trichuris</i> sp.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI: Z oceny obecności i zmian jakościowych endopasożytów w kale badanych danieli i jeleni wynika, że przyjęte w tym zakresie postępowanie profilaktyczne było najskuteczniejsze w fermie jeleni. Wydaje się, że o skuteczności postępowania zdecydował sposób podawania preparatu przeciw pasożytom. Lepsze okazało się indywidualne aplikowanie doustne. Należy jednak podkreślić, że podana jeleniom iwermektyna chroniła je skutecznie tylko przed pasożytami żołądkowo-jelitowymi.